הלכה · משנה תורה · מפרשים · מלאכת שלמה · ספר זרעים

מלאכת שלמה על משנה תורה, הלכות מתנות עניים

רבי שלמה חכים

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מלאכת שלמה על משנה תורה, הלכות מתנות עניים

רבי שלמה חכים

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מלאכת-שלמה-על-משנה-תורה-הלכות-מתנות-עניים/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ח 4
הלכה ד 4

פרק ח

הלכה ד

ואם רצו הגבאים לצרף המעות ולעשותן דינרין וכו'. בפ"ד דשקלים תנן אין משתכרין בשל הקדש ואף לא בשל עניים וכו' ובפ' שני דייני גזרות אמרו דהטעם דהקדש הוא משום דאין עניות במקום עשירות ושל עניים משום דילמא מתרמי להו עניים וליכא למיתב להו ע"כ והקשה הרב מל"מ ז"ל בפירקין למ"ש הרב מהרימ"ט ז"ל בח"א סימן קמ"ד עליה דהרשב"א וז"ל וכ"ת אכתי תקשי דנוקמא בשל עניים לפי מ"ש הרשב"א בתשובה ללות נכסי עניים בריבית קצוצה אע"פ שלא התיר למעשה אלא בקרוב לשכר מ"מ להלכה הראה פנים הא לא קשיא דקי"ל כר' עקיבא בפ"ד דשקלים אין משתכרין בשל הקדש אף לא בשל עניים דחיישינן לפסידא ואף על הקרקע דילמא משתדף ונ"ל שאין מותר להשתכר אלא ע"י משכונות זהב וכסף וכו' יעו"ש ולפי מ"ש בגמ' אפי' על משכון של דהבא פריכא אין משתכרין ולא משכחת לה התירא אלא להשתכר בהם בדבר המצוי בעין כגון אלו השולחנים וכמ"ש הבעל התרומות בשער מ"ו ח"ג סי' ח' אלו דבריו ז"ל.

ולענ"ד נראה ליישב לדעת מהרימ"ט ז"ל דכי אמרינן בגמ' דילמא אתו עניים וליכא למיתב להו אינו אלא בהקדש שהוקדש לחלקן לעניים אבל בהקדש שהוקדש לשיהא הקרן קיים והפירות יחלקו לעניים בהא ליכא טעמא שאמרו בש"ס אלא שחיישינן שמא יפסידם מתעסק וזה נלמד מההיא דר' עקיבא ובה הוא דמיירי הרשב"א דמותר להלותם בריבית קצוצה דכל דלא קיימי לחלקן מותר להשתכר בהם וכמ"ש הרמ"ך ז"ל משם רבינו האיי גאון ז"ל הביא דבריו הרב בשטמ"ק למציעא דף ע' ע"א מהש"ס וז"ל מעות של יתומים מותר להלותם קרוב לשכר ליתומים ונראה לומר דה"ה במעות הקדש וצ"ע ומיהו נהי נמי דליכא איסורא משום ריביתא מ"מ היכא דקיימי הני זוזי לחלוק לעניים שבויים או להשיא יתום ויתומה אסור להתעסק כלל בהם כדגרסינן אין משתכרין בשל הקדש אף לא בשל עניים דילמא מצרכי להו זוזי וליכא למיתב להו כן כתב רבינו האיי גאון בס' המקח שער ס' עכ"ל הרי להדיא דהך טעמא דיהיב בש"ס דילמא מצרכי להו זוזי וליכא דיהיב להו אינו אלא במעות דקיימי לחלקן דוקא וכן דעת רש"י ז"ל במהדורא קמא הביאו בשטמ"ק לכתובות וז"ל אין משתכרין בשל הקדש כל עיקר אף לא בשל עניים בצדקה שעומדת לצורך עניים ע"כ. ונראה דר"ל שעומדת לחלק וא"כ בהקדש שהוקדש שיהיו הפירות לעניים אף דקיימי עניים מאי הוי ובזה הוא דכתב הרשב"א ז"ל דמותר להלותם בריבית קצוצה ומ"מ בהא נמי איכא איסורא דילמא משתדיף וחיישינן

לפסידא ולהא הוא דכתב מהרימ"ט ז"ל דחיישינן לפסידא ועיין בתשובות מיימוני ס' משפטים סי' י"ד (א"ה עיין בס' חיים שאל ח"ב סי' ל"ב ול"ג יעו"ש ועיין בס' אבני שוהם בחי' על רבינו דף נ"א ע"א יעו"ש).